

RECENSIONER

Extremt

I boken *Extremt*¹ undersöks kropps- och identitesprövning i det senmoderna samhället genom tre artiklar. I den första artikeln undersöker Anna-Maria Ånäs kvinnorockband inom rockmusiken i Åbo, i den andra studerar Janina Lassila Extremsportutövarens jag-gestaltning och i den tredje behandlar Ann-Helen kampsporten Ultimate Fighting.

Alla tre artiklar försöker ge ett svar till hur individer orienterar sig i grupper koncentrerade runt en specifik fritidsutövning, vilka strategier som används och hur individerna motiverar sina handlingar. I det senmoderna samhället har individen möjlighet att välja vilka grupper man ansluter sig till. Denna valfrihet försvåras dock av föråldrade tolkningar av traditionella kulturella och sociala kategorier som klass, etnicitet och kön. Hållbara val kan försvåras av det snabba tempot i samhällsutvecklingen där motstridiga normtolkningar ställs mot varandra.

Ånäs vill utreda hur aktiva kvinnor i kvinnorockband inom rockmusiken orienterar sig inom en traditionellt manlig bransch. Ånäs huvudsakliga forskningsobjekt är individen och rockgruppen erbjuder i det här fallet individen ett sätt att förverkliga sig själv tillsammans med likasinnade. Ånäs problematiserar hur de kvinnliga individerna på ett performativt sätt och på konstens villkor positionerar sig i förhållande till den mansdominerade rockkulturen och rockens strävanden till autonomi. Manlighet, autenticitet och musikens autonomi är några koordinater som kvinnorna måste ta ställning till som kvinnor. Ånäs hypotes är att kvinnorna i kvinnliga rockband befinner sig i en marginell ställning i en manlig kontext. Kvinnorna måste således passa in sin kvinnlighet i en manlig sfär. Ånäs analys går ut på att se hur kvinnorna är tvungna att samtidigt finna sig till rätta i och överskrida normer i rockkulturen.

Lassila vill i sin avhandling undersöka hurdana motiv som kan tänkas ligga bakom utövandet av olika Extremsporter i vårt samhälle idag. Problemställningen söker ta fasta på hur utövare skapar och uttrycker sig själva via sin Extremsport, vilken också är en livsstil. De strävar till

självutveckling och till att kontrollera problematiska faktorer för att få kontroll över tillvaron i ett mångtydigt samhälle. Individuell heroism, exceptionell skicklighet, ära, berömmelse, utvaldhet och trendighet är begrepp Lassila tar med i beräkningen. En av undersökningens hypoteser är att informanternas utövande av Extremsporter är en fråga om att uppställa individuella mål i gemenskap med andra, även en form av tävlan. Lassila intresserar sig för om dessa människor utvecklar någon form av överlevnadsfärdighet, om de upplever att de har en sådan och varför en sådan känns viktig. Lassila frågar också om informanterna fokuserar på en tävling med sig själva, livsstilen eller om det är de ovannämnda karaktärsdragen som betonas.

Sund intresserar sig för hur kampsporten Ultimate Fighting kan positioneras kulturellt, hon menar att där det finns konflikter kommer olika tänkesätt och värderingar tydligare fram än vanligtvis i vardagen. Sund har genom Ultimate Fighting försökt beskriva, analysera och förstå en manlig erfarenhetsvärld och en manlig logik med inspiration från mansforskningen. Enligt kampsportarna kräver Ultimate Fighting en skicklighet som bara kan nås genom ödmjukhet och hård träning och sporten som ett sätt att nå självkännedom och självutveckling, ett sätt att övervinna egna begränsningar.

Boken är utseendemässigt okomplicerad och smidig och layouten har inga störande drag. Pärmens färgmässigt slående med bilder som väl sammanfattar bokens innehåll. Det enda problematiska för mig var till en början bokens titel. Det kändes svårt att se hur artikeln om kvinnorockband kan sorteras under titeln *Extremt*. Titeln passar väl in på både Extremsport och Ultimate Fighting men hur befinner sig kvinnorna i kvinnorockbanden i en extrem situation? Det extrema i dessa kvinnors fall är kanske att de ständigt måste omförhandla och försvara sin kvinnlighet i en mansdominerad sfär? Kanske visar min ovilja att se kvinnorockarnas situation som extrem hur lätt det är om att trivialisera och osynliggöra en daglig kamp om erkännande på ett mansdominerat område. Det är däremot lätt att se det extrema i något så visuellt spektakulärt som t.ex. glidflygning.

Marianne Robertsson

¹ *Extremt. Etnologiska analyser av kvinnorock, Extremsport och Ultimate Fighting* 2007. Red. Anna-Maria Ånäs, Lotta Wessberg och Anna-Maria Åström. Åbo: Åbo Akademi förlag 2007 (Etnologi vid Åbo Akademi rapport 12.), 208 s., ill.